

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Ի նա ուրախ եղիցին սիրտք մեր :

Այո, ուրախ եղիցին
Լիցին բերկրեալ սիրտքս ի նայ ,
Ի սուղ քանդի ցանդ անցին
Յանդ ի խընդից ի բացեայ .
Ձի մերս ըզմի հեթ աչք
Ծանեան տեսակ արտասուաց .
Ձի ի նոսա ոչ ճաճանչք
Ձայզն առբերին սիտփանաց ,
Կամ դէմս եւ աչք զըւարթուն
Անդ ցոլացան սիրելւոյն :

Այո ուրախ մեր լիցուք
Անդ՝ քանդի ոչ եղաք աստ .
Անդ բերկրութիւնն ուր ըստոյզ ,
Եւ կեղակարծ ուր չէ բաստ .
Ուր չիք յամէն տրոփ սըրտին
Ասել . հարցէ միւս անգամ ,
Եւ ոչ ի սուր փախըստին
Ձխընդի ցանկալ յամր ըզժամ .
Կամ ի զըւարթն անդ ի տիւ
Հեծել՝ խոկմամբն ըզվաղի :

Վաղիւ աստ սուղ լուսանայ
Թէ բերկրութիւն էր այսօր .
Քանդի եւ ոչ հաւատչեայ
Խինդն աստ ի խինդ տացի նոր .
Բայց մեր թէ բիրք ու ի վաղուին
Մըթագնեսցին յարտասուս ,
Ոչ ի կորուստ երեկին ,
Այլ զայն գէթ լամք զոր յայժմուս ,
Գէթ ոչ ի մեր խառնի ցաւ
Քաղցր անցելոյն ապաշաւ :

Ըզմեր վաղիւ ոչ արփույս
Նըշանակեն յեղյեղմունք ,
Ոչ առօրեայն սորա լոյս
Յաչաց ըզսեաւ բառնայ սուղ :
Հասցէ , հասցէ մեզ վաղիւ
Թէ եւ յամով՝ չեն տուգանք ,
Յորժամ յաւարտ մի այս տիւ
Գայցէ որ աստ կոչի կեանք ,
Յորժամ փակին բիրք ի լոյս
Ձի բացցի ակըն հոգւոյս :

Տես , իբր ի սուղ ինչ աւուրս
Բնութեան փոխեալ է դիմակ .
Ոչ եւս մեզ հեշտ է բըլուրս ,
Եւ արփին ոչ համարձակ

Ճախրէ 'նդ երկնից ծով կապոյտ ,
Այլ հարկանի եւ լուղի
Մերթ յայս եւ մերթ լոյծ յայն խութ
Կարկառեալս յիւրն անդ ուղի ,
Ձերդ ծերացեալ փառք 'դ ապայց
Խոտիչ նըկատս եւ մոռայ :

Ոչ եւս ախորժ ի մեզ սիք
Ծաւալեն շունչ ողելից ,
Կամ 'նդ հոյլ խաղան հոգապիք
Մանկանց ուաղջկանց պարակից
Յարօտս՝ հանգոյն գեռափթիթ .
Կամ տաւաղեալ կայսուրցին
Գառինքն ըզմարբ թինդ ի թինդ ,
Մինչ սուր ի սոյլ սըրընգին
Հեշտանայցեն արձագանդք
Խառն ընդ ալեաց խոխոջանք :

Ահա զըւարթ այն տերեւ
Յոր վազս առեալ զընային
Երբեմն ի սահ հոգմոց թեւ ,
Արդ մեր շաւիղք են ոտին .
Մեռելատիպ եւ ծաղկունք
Թերթ ի թերթէ ցան եւ ցիր ,
Ոչ եւս թոյր , ոչ անուշունք ,
Ոչ եւս ի խաղս Զուրց տան ծիր .
Այլ վայրանկեալք ընդ պարտէզ ,
Խունկք՝ բուրվառէն կիսակէզ :

Ձի հեշտ մայրեացդ էր չըրչին ,
Մինչ զհովանիսն անկայուն
Տային առ մարզն եւ յառուն ,
Խանդից նախանձ՝ ի ճըճուին
Թըռչնոց , երգիչ եւ հոգմոց .
Բայց արդ կապուաք , նոցին դարդ
Անդոց ծածկոյթ մըշտակոծ ,
Թախիծ ընդ մարզսն են զըւարթ .
Հոգմունք՝ նոցին մերթ տըրփանս՝
Լսալուեցին զնոցա կեանս :

Այս աստեաց այս է բաժին ,
Ի վայելեն՝ զընալ յեղծ .
Ափունք յալեաց անդ մաշին
Յոյց զուարճանան շփնդ եւ հեծ .
Օգբ որ տան գնացս երակաց՝
Ի նոյն ծախեն ըզնոսին .
Եւ Զեր՝ ոչ կեանս տայ ծաղկանց
Թէ ոչ եւ զմահն առ նըմին .
Եւ լոյս՝ ցանկան զոր բիրք , լոյս՝
Ոչ խաւարեաց նախ ըզնոյնս :

Ոչ եւ բնութեանս այս սահմանք .
Հոգին զգացմամբք իւր խոնջի ,
Մինչդեռ մաշին եւ իրանք ,
Եւ յոյժն ի տոյժ փոխարկի :
Բերկրէ ըզսիրտ խուն ժըմիտ ,
Բայց յաջորդէ երբ յաճախ՝

Ըզկուսութեանն այսք փրթիթ
կորուսանեն ի ծիծաղ .
Թերթ մի անկաւ ի հոգւոյն
ի հեշտութեան յայն ժամուն :

Այսպէս երազ եւ թեթեւ
էն երկրածին բերկրութիւնք ,
Քան ըզգարնան շոյտ ըզթեւ ,
Եւ ոչ բերող զայն ծաղկունք .
Այլ զերդ տաղտուկ ինչ աշուն
Որ ձրզէ հետս սին տերեւս ,
Կընծիուն եւ խորշքս թողուն
Եւ յանարօր ցաւոց դէմս .
Ակօսք՝ որ ոչ տան բողբոջ
Բայց խայթըս՝ փուշ ի հոգւոջ :

Մեք այլ բնութեան յայս չըրջմունս
Եւ ի բերկրեալ սըրտից կիրս ,
Թէ ի նոցին յեղյեղմունս
Հեշտից ի հեշտ ցանգ խընդիրս ,
Եւ թէ ի մերթն յափրութեան
Ի վայելից անփոփոխ ,
Որպէս ի ջերս ամարան
Բնութիւն՝ յերկնից ցանգ արփող ,
Մեք՝ ոյց վայելք են լոկ ցաւք ,
Գիտեմք՝ հեշտից եւս են դաւք :

Մեք որ վըշտաց ի ստուերին
Հայիմք յայլոց ի բերկրանս՝ —
Չերդ ի մըթան անդ հիւղին
Աղքատ նըստեալ ի տուայտանս ,
Եւ ընդդէմ յաչս իւր ցոլան
Վառ ջահք զրացւոյ իւր ճոխին , —
Եւ աստուած՝ բարձր եւս սլանան
Աչքս ուր կարծի Տէրունին .
Եւ ասեմք . Այսք ի ներկայ ,
Բայց մեք՝ լիցուք , ոհ , ի նայ :

Ի նա՛ , ի նա , ցանդ ի նայ ,
Ի նա՛ մեր սիրտք , ի նա բիբ
Ի նա որ ոչն յամենայ
Տալ եւ զանուշ զերդ տըտիպ .
Որ եւ ընդ քօղ արտասուաց
Չողոյս դիտէ մեր ըզվէրս ,
Գիտէ քանի՛ խորագգաց ,
Քանի՛ ճընշեալ հեծք ի ներս ,
Եւ յանմըռունչ մերս ի սուգ
Ո՛ր հուր ի սիրտ եւ ձօն խունկ . . .

Որ ոչ զոր ետ մեզ բաժակ
Պիղծ եւ խառնակ համարի
Չի արտասուաց ջերմ կայլակ
Յումպսն անդ յաչաց մեր թորի .
Որ ետ՝ զիտէ զինչ ըզգան
Սիրտ սիրելիաց իւր ուշով ,
Չինչ հառաչանքն ասեն բան ,
Չինչ աղեկէղն անդ վըրդով .

Չինչ զանձկաւոյն տալ զանուն
Մինչ շուրջ թափուր կայ անհուն . . .

Ի նա՛ , ոհ սիրտ իմ , ի նայ ,
Ի նա եւեթ յուսասցուք ,
Ի նա որ քեզն ի մերձ կայ ,
Չինչ թէ հեռի մահացուք .
Որ հրամայեաց թէ « Կըրեա »
Ո՛չ ասացէ եւ « Խընդա » .
Յերկիր ասաց զառաջին ,
Չմիւսն ասացէ քեզ յերկին .
Ժուժեաց աստ սիրտ իմ ժուժեա ,
Չի զուարթ լիցիս անդ ուր նա :

Հ . Խ . Գ .

ԱՇԽԱՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստանդնուպոլսոյ Այա-Սոփիա եկեղեցին :

Երբոր չորրորդ դարուն ատենները
արեւելեան կայսերութիւնը ձեւացաւ , եւ
մայրաքաղաքն ալ (Վիզանդիոն եղաւ ,
մեծն Կոստանդիանոս տաճար մը շինեց
'ի պատիւ պաշտաման քրիստոնէական
կրօնից՝ որուն պաշտպանն էր , եւ ընծայեց
զայն աստուածային իմաստութեան ու
կոչեց Սբեդան Իմաստութիւն կամ Այա-
Սոփիա : Բայց տասուիրէք տարի ետեւ
երկրաշարժէ մը փլէլով՝ Կոստանդ որ-
դին նորէն շինեց զայն աւելի մեծ ու
ընդարձակ . անկէ հարիւր տարի վերջը
արիանոսներն այրեցին . եւ Սիւրդոս ու
Լըկադէոս կայսերք նորէն շինեցին
(Յուստինիանոսի ժամանակն բուրքովին
աւերակ դարձաւ , ուստի կայսրը նորէն
շինեց 532ին . նոյն ժամանակէն 'ի վեր
այնչափ հրկիզութեանց ու երկրին սա-
սանութեանց մէջ՝ երբեմն երբեմն նո-
րոգութեամբ անխախտ մնաց , ու մինչեւ
մեր օրերը հասաւ :

1 Մեր պատմագրաց մէջ կը յիշատակուի թէ
Քրիստոսի 991 թուականին ատենները՝ Վասիլ
կայսեր իշխանութեանը ժամանակ , ահաւոր եր-
կրաշարժով մը Այա-Սոփիայի տաճարը մեծ ա-
ւերմունք կրեց , ու գրեթէ անգարմանելի տե-
պուած պատառուածներ . « Վասիլ որոյ բազում
ջան եղև , կ'ըսէ Ասողիկ , արհեստաւոր ճարտո-
րացն Յունաց առ 'ի վերստին նորոգել » . այլ անդ
գիպեալ ճարտարապետին հայոց Տրդատայ քա-
րադործի՝ տայ զօրինակ շինուածոյն իմաստուն
հանձարով , պատրաստեալ զկազապարս կազմու-
ածոյն , եւ սկզբնաւորեալ զշինելն , որ եւ գեղեցիկ-
պէս շինեցաւ պայծառ քան զառաջինն » :